

EKONOMIRAPPORT

Allas lika värde- allas lika rätt

Mat makt människor

Allas lika värde- allas lika rätt

Mat makt människor

EKONOMIRAPPORT

© 2013 Livsmedelsarbetareförbundet

PRODUKTION Bilda Förlag & Idé

OMSLAGSILLUSTRATION Anna Gunneström

TRYCK TMG Sthlm, Bromma, 2013.03

Li1302

Innehåll

Förord	5
Fackliga verksamhetens kostnader	6
Intäkter och kostnader	10
Finansiella intäkter	13
Förbundets fastighetsinnehav	15
Eget kapital	16
Kapitalförvaltning	18
Medlemsutveckling	19
Avgifter och klasser	20
Slutsatser	23
Förslag till beslut	23
Bilaga – Placeringsreglemente för Livsmedelsarbetareförbundet	25

Förord

Ekonomikommitténs uppdrag har varit att författa en rapport över förbundets ekonomi i ett historiskt perspektiv samt att så långt möjligt försöka prognostisera framtida utveckling.

En rapport över ekonomi skulle naturligtvis kunna hållas strikt till siffror och statistik men kommittén har valt att också föra ett resonemang utifrån framtida önskvärda resultat och effekter.

Kommitténs slutsatser och förslag redovisas i slutet på rapporten.

Fackliga verksamhetens kostnader

Den fackliga verksamhetens kostnader är de utgifter förbundet har för att driva verksamhet lokalt och centralt. I dessa kostnader ingår också avgifter för arbetslöshetskassa och medlemsförsäkringar.

Kostnaderna i likhet med intäkterna är naturligtvis beroende på vad förbundet bestämmer sig för att göra men framför allt beroende på medlemsantalet. Således bör kostnaderna minska när medlemsantalet går ner och tvärtom när det ökar.

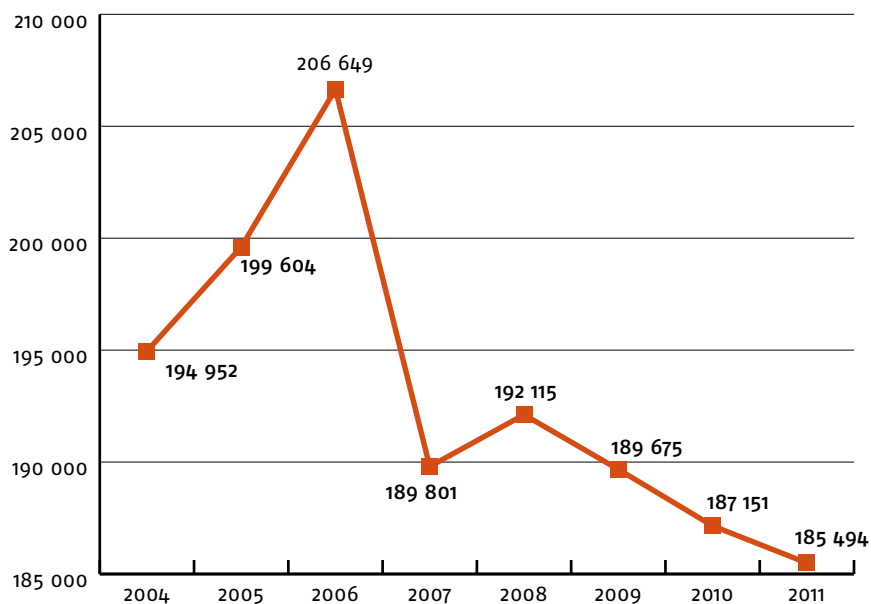
Kostnaderna är dock inte helt beroende av medlemsantalet eftersom avgifterna för arbetslöshetskassa kan öka eller minska. Detsamma gäller naturligtvis premierna i medlemsförsäkringarna.

Avgifterna till arbetslöshetskassan förfogar vi inte över själva utan dessa avgörs delvis genom riksdagsbeslut. Nuvarande regelverk gällande från 1 juli 2008 innebär att arbetslöshetsavgifterna varje månad ska motsvara 33 procent av den utbetalda arbetslöshetsersättningen.

Premierna för medlemsförsäkringar är naturligtvis helt beroende av våra egna beslut avseende vilket försäkringsskydd medlemskapet ska innehålla.

Antalet anställda i organisationen har naturligtvis också stor påverkan på den totala kostnadsmassan.

TOTAL VERKSAMHETSKOSTNAD (TKR)

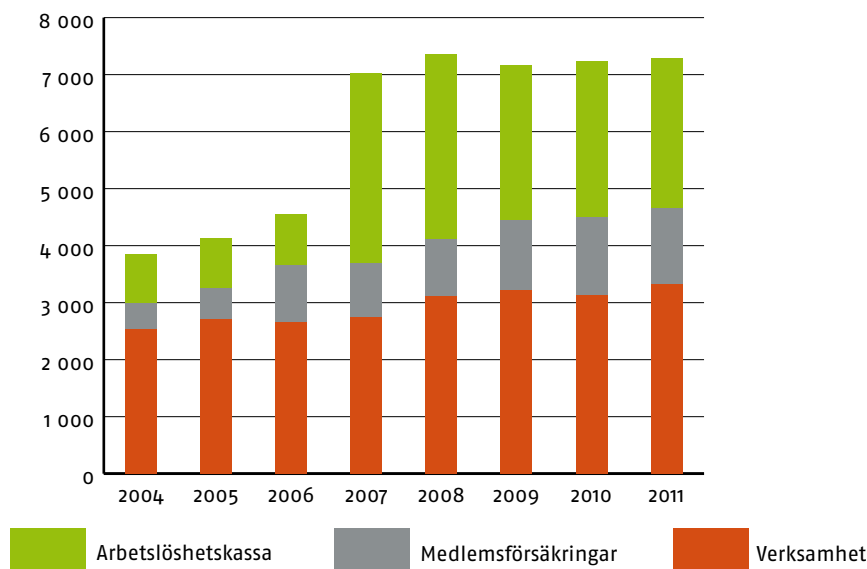
Diagrammet ovan visar att förbundet är på rätt väg. Under förra kongressperioden hade vi stadigt ökande kostnader. Men efter den omorganisation av den administrativa verksamheten som då inleddes påbörjades också processen mot minskade kostnader.

Målsättningen framåt måste vara att förbundets kostnader följer intäkterna. Vi måste också fortsätta utveckla och dra nytta av den tekniska utvecklingen för att bli än mer effektiva och på så sätt få mera medel till verksamheten på arbetsplatserna.

Vi kommer också under de närmaste åren att ha en lite högre nivå när det gäller personalkostnader. Detta beror på att vi är mitt uppe i en stor generationsväxling på ombudsmannasidan såväl lokalt som centralt. Vi har också förändrat och förlängt utbildningen för de som ska anställas som ombudsmän.

Vi har sedan 2007 fått kraftigt ökade kostnader för arbetslöshetskassan framför allt beroende på de beslut riksdagen fattat kring medlemmarnas egenfinansiering. I nedanstående diagram beskrivs hur kostnaderna per medlem förändrats.

KOSTNADER PER MEDLEM OCH ÅR (TKR)

Det som i diagrammet benämns som verksamhet innefattar allt som inte kan hänföras till försäkringspremier eller avgifter till arbetslöshetskassan. I verksamhet ingår lönekostnader för anställd personal och lokalkostnader.

Som framgår av diagrammet är det en måttlig total ökning av kostnaderna för verksamheten sedan 2004.

Däremot har dock kostnaderna för arbetslöshetskassan ökat dramatiskt sedan 2007. Detta beror naturligtvis på den borgerliga riksdagsmajoritetens beslut om medlemmarnas ökade egenfinansiering.

Trots att möjligheterna att få ersättning minskat och en urholkad ersättningsnivå har alltså medlemmarna fått ökade kostnader. Vi får helt enkelt betala mer för mindre!

Sedan 2004 har kostnaderna per medlem ökat med 790 kr för verksamheten, 878 kr för försäkringspremier och 1 761 kr för avgifter till arbetslöshetskassan. Den totala kostnadsökningen vad gäller arbetslösheten uppgår till 2 531 kr per medlem sedan 2006 om vi lägger ihop ökade egenavgifter och den kompletterande inkomstförsäkring vi tvingats ta för att skydda våra arbetslösa medlemmar. Det är således en betydande kostnad regeringen vältrat över på de enskilda.

Kostnadsökningarna per medlem, förutom egenfinansieringen av arbetslöshetskassan, bedöms därför såväl rimliga som nödvändiga. Avgifterna till medlemsförsäkringarna är ju i grund och botten ett nollsummespel eftersom försäkringskostnaderna täcks av försäkringspremierna.

Trots den ökade egenfinansieringen av arbetslöshetskassan drar vi med hänvisning till ovanstående därför slutsatsen att egennytta i fackföreningsavgiften ökat. En större del av fackföreningsavgiften än tidigare går direkt tillbaka till den enskilde medlemmen genom ett ökat försäkringskydd och en bra lokal och central facklig verksamhet.

Ökad egennytta i fackföreningsavgiften måste anses positivt också ur ett kollektivt perspektiv. Det ökar helt enkelt värdet i medlemskapet och därmed också motivationen för ett medlemskap.

Medlemsförsäkringar är ett viktigt instrument för att bibehålla attraktionskraften för det fackliga medlemskapet. Men försäkringarna är också ett uttryck för solidaritet där vi gemensamt ser till att täcka upp de brister som samhället inte förmår klara. Talet om att fackföreningen inte ska vara ett försäkringsbolag är helt enkelt otidsenligt eftersom medlemmarna aldrig har varit i större behov av ett sådant skydd. Fackföreningen har ju egentligen alltid varit ett försäkringsbolag. Kollektivavtalet är inget annat än en försäkring mot inkomstbortfall på arbetsplatsen.

Det är vår förhoppning att en kommande socialdemokratisk regering reformerar systemet med finansieringen av arbetslöshetskassan, ersättningsnivåerna och ”taket” i försäkringen samt möjligheterna att kvalificera sig till ersättning. Därigenom kan behovet av en egen inkomstförsäkring försvinna. I det läget kan det vara på sin plats att fundera över om de premier som idag betalas till inkomstförsäkringen i stället ska användas till att sänka medlemsavgiften, förstärka övriga befintliga försäkringar eller om vi har behov av ytterligare försäkringsskydd.

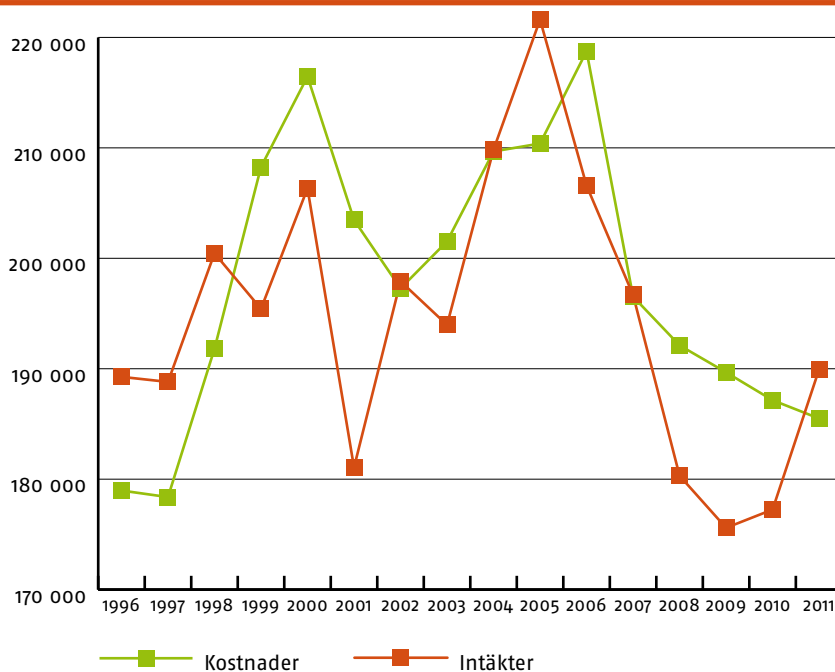
Vi gör därför bedömningen att vi under den kommande kongressperioden måste fortsätta fokusera på att få ut så mycket facklig verksamhet som möjligt samtidigt som vi måste bibehålla ett starkt försäkringsskydd.

Intäkter och kostnader

Nedanstående diagram visar förhållandet mellan intäkter och kostnader sedan 1996. Skälet att redovisa intäkter och kostnader under en så pass lång period är helt enkelt att beskriva nödvändigheten att fokusera inte bara på att hålla kostnaderna i schack utan också behovet att rekrytera fler medlemmar.

Som framgår har det under åren varit stora svängningar mellan intäkter och kostnader. Detta beror på att förbundets åtaganden i allt för liten utsträckning utgått från de verkliga behoven utan istället från en verksamhet planerad utifrån att alla avdelningar i den gamla organisationen skulle ha samma ekonomiska tilldelning oavsett de olika lokala förutsättningarna och behoven. Det innebär att vissa avdelningar kunde göra överskott medan andra med sämre förutsättningar gjorde ständiga underskott.

INTÄKTER OCH KOSTNADER (TKR)

Naturligtvis är det önskvärt att vi har en organisation där vi på ett bättre sätt kan få kostnaderna att löpa ganska så lika med intäkterna. Det är också önskvärt att vi på ett bättre sätt kan göra fackliga insatser där de största behoven finns.

Centraliseringen av administrationen slog igenom från 2007 och vi kan då också se att kostnaderna minskar ganska rejält. Däremot har de senaste årens medlemstapp också minskat intäkterna. I ett långsiktigt perspektiv är det helt nödvändigt att kostnader och intäkter löper ganska lika. Skulle vi inte klara det innebär det att vi måste konsumera kapitalet vilket inte kan vara förenligt med medlemsnyttan.

Den nuvarande organisationen ger oss dock möjlighet att snabbt kunna både bromsa och gasa i ekonomin när så krävs.

Förbundet har under ett antal kongressperioder haft ett ekonomiskt mål som kan sammanfattas med att verksamhetens kostnader ska täckas av verksamhetens intäkter.

Med detta menas kort och gott att medlemsavgifterna ska finansiera den fackliga verksamheten. Eventuellt överskott i den finansiella verksamheten, dvs kapitalet, ska användas för att bygga på och säkerställa förbundets samlade tillgångar.

Målet har varit enkelt att förstå men inte lika enkelt att tillämpa i den organisation vi hade före 2009. Ett sådant mål byggde nämligen på att ett antal förutsättningar uppfylldes.

- För det första förutsätter det att medlemsantalet växer eller i alla fall inte minskar.
- För det andra förutsätter det att förbundsstyrelsen har total kontroll över och möjlighet att löpande gasa eller bromsa organisationens rörliga kostnader.
- För det tredje förutsätter det att förbundsstyrelsen över tiden kan förutse kostnader (avgifter) till arbetslöshetsförsäkringen.

Förbundsstyrelsen kan konstatera att vi sedan 1996 haft ett antal år då kostnaderna överstigit intäkterna. Skälen för detta är helt enkelt att de ovan beskrivna förutsättningarna inte har gått att uppfylla.

Medlemsantalet har minskat kraftigt. Antalet oorganiserade har ökat samtidigt som industrin tvingats rationalisera och mekanisera kraftigt.

Därigenom har antalet arbetstillfällen naturligtvis minskat. Men vi vet också att det finns en stor potential att organisera på arbetsplatserna.

Precis som under den här kongressperioden måste förbundsstyrelsen under kommande kongressperiod ständigt arbeta för att minimera kostnader som inte ger ett mervärde i den fackliga verksamheten.

Centraliseringen av administrationen och arbetslöshetskassan borde genomförts redan när medlemsminskningen startade. I det läget var dock detta inte politiskt möjligt eftersom insikten om vad som väntade inte fanns. Redan i slutet av 90-talet lät förbundsledningen genomföra en extern utredning (Ökad medlemsnytta av MA Partner) som pekade ut centraliseringen som en möjlig väg men detta ansågs då inte möjligt att genomföra.

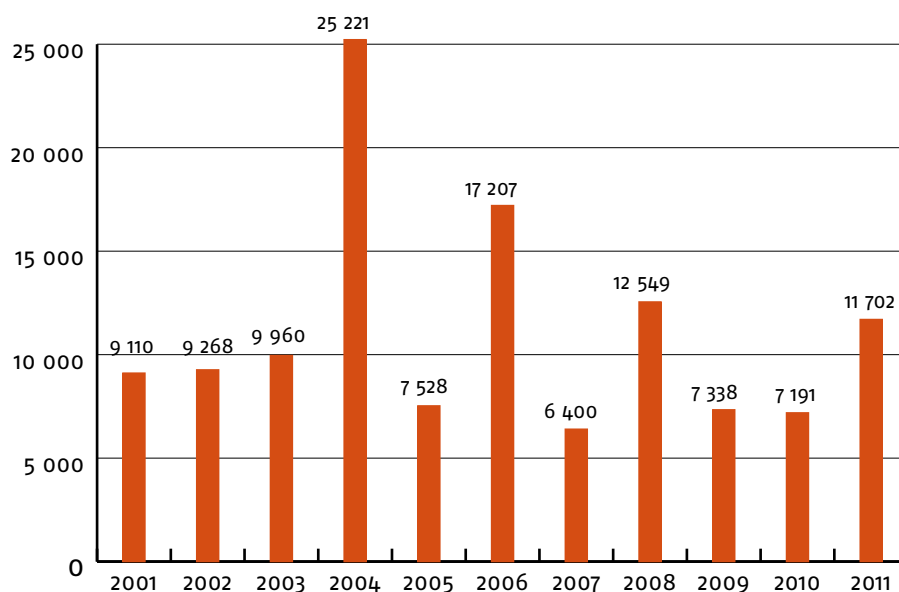
Under förrförra kongressperioden gjorde vi också en egen utredning på samma tema kallad ”Ännu mera medlemsnytta”. Också den utredningen landade i ungefär samma slutsatser som den första.

Centraliseringen är nu genomförd och vi kan konstatera att det som den första och den andra utredningen prognostiserade kring möjliga rationaliseringseffekter kunnat uppfyllas. Men genomförandet skulle alltså skett tidigare för att också få effekt tidigare under förra kongressperioden.

Finansiella intäkter

Förbundets intäkter består i huvudsak av medlemsavgifter. Dessa ska enligt tidigare kongressbeslut också täcka den verksamhet vi bedriver. Därutöver har förbundet finansiella intäkter i form av avkastning på värdepapper och fastigheter.

FINANSIELLA INTÄKTER (TKR)

I diagrammet ovan framgår förbundets intäkter från den finansiella verksamheten sedan 2001. 2012 är inte med eftersom det i skrivande stund inte klart. Det enda vi vet om 2012 är att det också kommer att ge ett överskott.

Sedan kongressen 2001 har vi gjort ett sammanlagt finansiellt överskott på drygt 123,5 mkr. Överskottet på mer än 25 mkr 2004 är naturligtvis exceptionellt. Det året bytte vi från ett direktäggande av aktier till att investera i fonder. Därmed realiserades också övervärdet på aktierna.

Under den här perioden har vi upplevt två stora finansiella kriser i Sverige, dels den sk IT-kraschen 2000 och därefter den globala finanskri-

sen 2008. Trots det har vi som framgår ändå lyckats ha bra finansiella resultat varje år.

Överskottet i den finansiella verksamheten ska enl tidigare kongressbeslut användas för att täcka skatt och i övrigt användas för kapitaluppbyggnad. Syftet med det är naturligtvis att behålla en bra ekonomisk konfliktstyrka.

Förbundet tillämpar sedan länge ett stort mått av försiktighet i placeringar, vilket naturligtvis innebär att vi inte gör några enorma överskott, men å andra sidan minimerar vi då även risken för underskott i den finansiella verksamheten. Vi har också en löpande översyn över tänkbara risker i de olika placeringsslagen.

Det finansiella resultatet får över tid betecknas som mycket gott.

Förbundets fastighetsinnehav

Förbundet äger fastigheterna Sjøråen 4 och Skolan 3 i Stockholm. Sjøråen 4 är en ren bostadsfastighet som införlivades när Tobaksarbetareförbundet gick ihop med Livs.

Skolan 3 är kontorsfastigheten där förbundskontoret finns. I fastigheten finns också ett antal externa hyresgäster som t.ex. LO, LO – TCO Bistånds nämnd och Byggnads arbetslöshetskassa.

Därutöver äger förbundet fastigheterna Gräshoppan 8 i Skara, Astrid 4 i Helsingborg samt en bostadsrätt i Östersund. Dessa tre fungerar också som regionkontor.

Under kongressperioden har aktierna i Livsmedelsarbetarnas Fastighets AB i Göteborg avyttrats. I nedanstående tabell redovisas resultatet i fastighetsförvaltningen.

FASTIGHETSRESULTAT (TKR)

	2008	2009	2010	2011	2012
Intäkter	6 094	5 292	5 640	6 300	6 615
Kostnader	-3 102	-1 845	-2 953	-5 591	-4 861
Skatt	-687	-669	-705	-705	-705
Avskrivning	-703	-701	-709	-1 053	-1 005
Resultat	1 602	2 077	1 273	-1 049	44

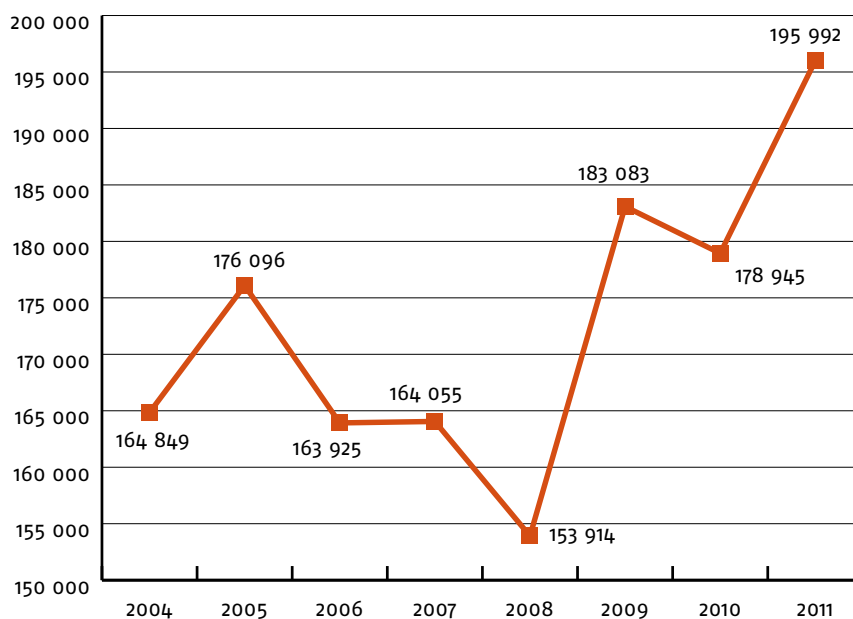
Fastighetsinnehavet har sedan 2008 gett ett resultat om 4,3 mkr och förbundsstyrelsen ser i dagsläget inga ekonomiska skäl för en avyttring. Däremot finns naturligtvis ett behov av ständigt underhåll för att både bibehålla värdet på fastigheterna samt att uppnå lägsta möjliga driftskostnader.

Förvaltare av förbundets fastigheter är Basale och därutöver använder förbundet sig av fastighetskonsulten Affärsutveckling Arne Lundin AB.

Eget kapital

Förbundets egna kapital är de medel som kan användas om vi hamnar i konflikt eller om vi behöver täcka förluster i den fackliga eller finansiella verksamheten. Det egna kapitalet har aldrig helt varit beroende av resultatet i den fackliga verksamheten. I nedanstående diagram beskrivs kapitalets utveckling sedan 2004.

EGET KAPITAL (TKR)

Det egna kapitalet skapas inte heller enbart genom medlemsavgifter. Tvärtom har de senaste årens minskade medlemsantal och därigenom minskade intäkter inneburit att vi alltmer måste fokusera på att vi i den finansiella förvaltningen gör ett överskott för att kunna säkra förbundets kapital, eller om man så vill uttrycka det förbundets konfliktfonder.

Det vore önskvärt att vi långsiktigt kan se ett fortsatt överskott i den finansiella verksamheten som ”gräde på moset”. Det vill säga en intäkt som kommer när all verksamhet är betald. Detta kan naturligtvis också

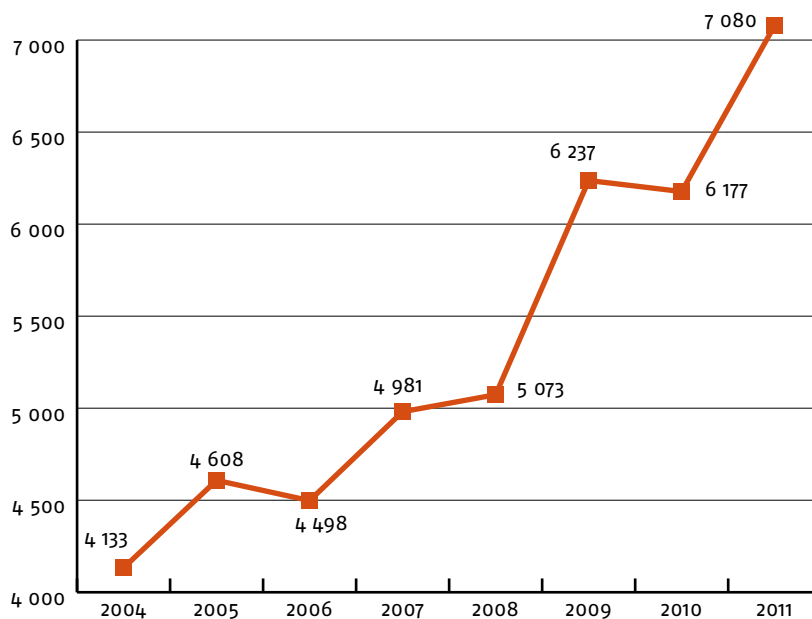
uppnås genom avgiftshöjningar. Men att enbart använda det som instrument är inte acceptabelt.

Förbundet måste naturligtvis också under kommande kongressperiod se till att medlemmarnas inkomster uppdateras regelbundet så att ingen betalar för liten eller för hög fackföreningsavgift.

Som framgår av diagrammet har det egna kapitalet ökat med drygt 42 mkr sedan 2008. Detta beror delvis på ett inflöde av kapital med anledning av den nya organisationen men också på en tillväxt i den finansiella förvaltningen.

Men dessa siffror ger inte heller hela bilden. För att få en mera heltäckande bild bör kapitalet också mätas mot varje medlem. I nedanstående diagram beskrivs hur kapitalet utvecklats per medlem.

KAPITAL PER AKTIV MEDLEM (KR)

Diagrammet visar en delvis annan bild av det samlade kapitalet. Per medlem räknat har kapitalet nästan fördubblats sedan 2004. Detta beror naturligtvis på att medlemsantalet minskat men också en lyckosam förvaltning.

Det är självfallet positivt att kapitalet per medlem ökat. Men så måste det naturligtvis också vara oavsett om medlemsantalet rör sig nedåt eller uppåt över tiden. En eventuell konflikt i framtiden kostar ju mer per medlem än idag eftersom konfliktersättningen ska relateras till medlemmens inkomst. Därför måste målsättningen vara att kapitalet per medlem ska öka under den kommande kongressperioden.

Förbundsstyrelsen anser dock inte att det finns något behov att på förhand fastställa ökningstakten av kapitalet per medlem och år.

Kapitalförvaltning

Förbundet har ett ansenligt kapital att förvalta. Målsättningen med denna förvaltning är naturligtvis att skapa ett mervärde i förvaltningen genom placeringar som utan ett alltför stort risktagande skapar ett överskott.

Förvaltningen ska därutöver också ske på sådant sätt att vi både inför våra egna medlemmar som omvärlden kan uppvisa en hög etisk profil. Det innebär att vi inte placerar i verksamheter som inte är förenliga med våra värderingar. Vi måste i varje läge kunna stå för placeringarna.

För att kunna ha en hög etisk profil är det nödvändigt för förbundsstyrelsen att ha riktlinjer att gå efter.

Förbundsstyrelsen har därför fastställt ett placeringsreglemente för den finansiella verksamheten. Placeringsreglementet finns som bilaga till denna rapport.

Medlemsutveckling

Förbundet har sedan kongressen 2009 minskat i antalet aktiva och pensionerade medlemmar enligt nedanstående tabell. I tabellen framgår också det antal som endast är med i arbetslöshetskassan.

MEDLEMSUTVECKLING				
	2009	2010	2011	2012
Medlemmar	30 133	28 963	27 680	26 779
Pensionärer	6 476	6 041	5 638	5 244
Endast arbetslöshetskassa	4 988	5 266	5 649	5 912

Livsmedelsproduktion är idag en globalt konkurrensutsatt sektor. Svenska företag måste i än högre utsträckning än vad som gällde före Sveriges inträde i EU ständigt förbättra sig för att kunna klara konkurrensen. Det innebär en allt högre mekanisering och ständiga rationaliseringskrav. Företag som inte klarar det slås ut från marknaden. Det är ett av skälen till att antalet arbetstillfällen i Sverige minskat jämfört med perioden då vi hade en statligt reglerad jordbrukspolitik.

Det finns enligt den enkätundersökning som klubbarna besvarat under 2012 ett stort antal oorganiserade och felorganiserade på de arbetsplatser där vi bär kollektivavtalet.

Den genomsnittliga organisationsgraden uppgår i dag inte mer än till 70 procent vilket är alldeles för lågt. Inte bara ur aspekten att vi naturligtvis tappar i styrka i en konfliktsituation utan också ur ett ekonomiskt perspektiv.

Det finns enligt offentlig statistik och klubbarnas egna redovisningar ca 38 500 anställda inom våra avtalsområden och som alltså är möjliga att organisera.

Om vi skulle lyckas uppnå en organisationsgrad på 100 procent skulle det innebära en inkomstförstärkning på avgiftssidan med någonstans mellan 60–70 miljoner kronor!

Medlemsvärvningen och organiseringen måste därför vara det mest prioriterade området under den kommande kongressperioden, inte bara av ekonomiska skäl utan naturligtvis för att stärka organisationen.

Avgifter och klasser

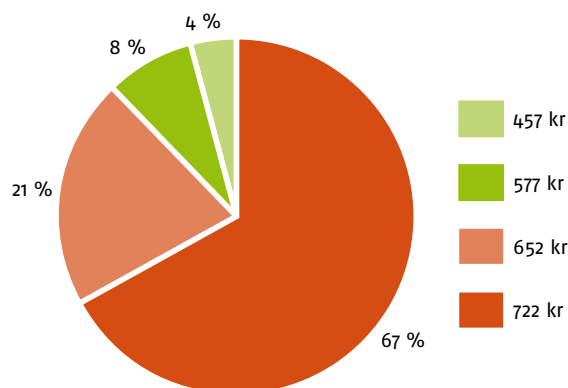
På kongressen 2001 beslöt vi att byta avgiftssystem. Efter 20 år med procentavgift bedömdes systemet ha spelat ut sin roll.

Det berodde framför allt på att protesterna mot orättvist höga avgifter för vissa medlemskategorier stadigt ökade i styrka. Klagomålen var koncentrerade kring perioder när övertidsuttaget var högt och i samband med att semesterlön utbetalades. Många medlemmar fick i samband med detta både lön och semesterersättning samtidigt. Avgiften upplevdes vid dessa specifika tillfällen som väldigt hög.

Paradoxen i procentavgiftssystemet var också att det inte var mer än ca 50 procent som verkligen betalade ”full avgift”, dvs drygt 2 procent av lönen tolv månader om året. Mängden avgiftsbefriade under hela eller delar av året ledde också till att många medlemmar inte betalade avgift mer än i genomsnitt tio månader per år.

I Livs medlemsavgift ingår förutom förbundsavgift även arbetslöshetsavgift och medlemsavgift till arbetslöshetskassan. I diagrammet nedan framgår hela medlemsavgiften i de olika klasserna och procentandelen medlemmar i respektive klass.

AVGIFTSKLASSER

Det finns naturligtvis fördelar och nackdelar i alla avgiftssystem. I det nuvarande kan vi konstatera att förbundet inte automatiskt får en inkomstförstärkning när lönen ökar. I procentavgiftssystemet skedde ju detta

omedelbart. Arbetsgivarna som då skötte avdraget direkt på lönen hade dock förmånen att kunna innehålla avgiften en eller två månader efter avdraget från lönen vilket naturligtvis innebar en ränteförlust för Livs.

Under 2008 införde den borgerliga regeringen den sk arbetslöshetsavgiften vilket ytterligare ökade kostnaderna för den enskilde medlemmen. Med anledning av detta började det komma önskemål från medlemmar om att få lämna arbetslöshetskassan och endast tillhöra förbundet.

Förbundsstyrelsens principiella hållning i denna fråga var och är att man som medlem i Livs också ska tillhöra Livs arbetslöshetskassa eftersom man annars skulle stå helt utan trygghet vid arbetslöshet. Detta skulle naturligtvis på sikt kunna leda till att avtalens minimilöner pressas nedåt.

Livs valde istället att ytterligare förstärka banden mellan jobbet och arbetslöshetskassan genom en extra inkomstförsäkring som garanterar medlemmarna 80 procent av lönen i 200 ersättningsdagar vid arbetslöshet.

Men förbundsstyrelsen beslöt också att medlemmar som inte kunde komma i åtnjutande av ersättning från arbetslöshetskassan skulle kunna beviljas särskild avgiftsbefrielse för denna del. Beslutet formulerades enligt följande.

”att för den del av avgiften, som motsvarar kostnad för arbetslöshetsförsäkringen, för närvarande 359 kr/månad och avgiftsklass, avgiftsbefria medlem som erhåller hel sjukersättning tillsvidare, som studerar, är avtalspensionär eller dubbelorganiserad, är utesluten eller ännu inte uppfyller villkor för medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen eller är utländsk arbetare i utländskt bemanningsföretag,

att medlem ska göra ansökan om avgiftsbefrielse för viss del av avgiften på särskilt framtagen blankett,

att medlem ska bifoga underlag som styrker att grund för avgiftsbefrielse för viss del av avgiften föreligger,

att medlem inte samtidigt har medlemskap i livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa.”

Vi vet nu att vi också har ytterligare potentiella medlemmar som kan vara svåra att organisera pga avgiftens storlek. De vi tänker på är de som

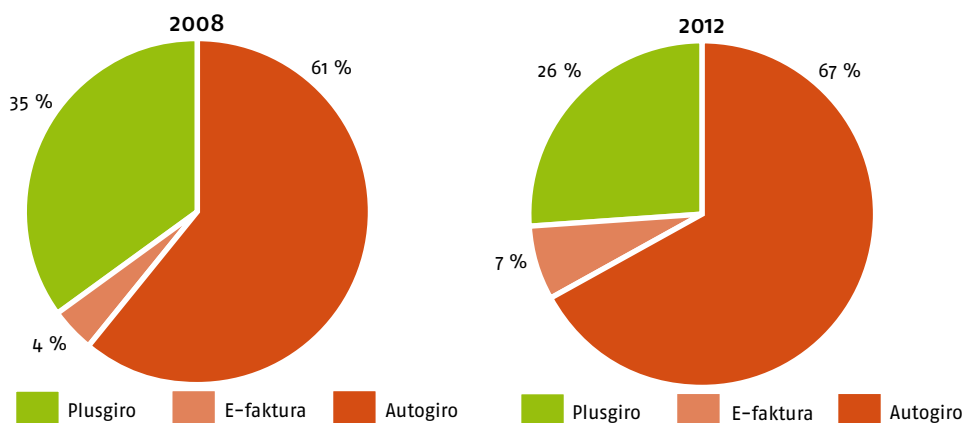
studerar och arbetar extra t.ex. på helger inom våra olika delbranscher utan att kunna kvalificera sig för arbetslöshetskassa.

För att underlätta inträde i förbundet för sådana grupper kan det finnas anledning att se om det ursprungliga beslutet om delvis avgiftsbefrielse kan utvidgas. Detta är en fråga som förbundsstyrelsen bör utreda under kommande kongressperiod.

Vi ser också att andelen som ligger i högsta avgiftsklassen har ökat från 51 procent till 67 procent under kongressperioden. När beslutet om tre fasta avgiftsklasser togs 2001 var det konstruerat på så sätt att en tredjedel av medlemskåren placerades i varje klass. Efter detta har en ny fjärde klass införts.

Det kan därför finnas anledning för förbundsstyrelsen att under kommande kongressperiod se över klassindelningen. Detta måste dock ske med beaktande att förbundets inkomster inte minskar.

BETALNINGSMODELLER

I ovanstående diagram framgår också hur medlemmar erlägger sin avgift. Det finns idag tre olika sätt att inbetala avgiften; autogiro, e-faktura samt Plusgiro.

Det mest lönsamma för förbundet är om medlemmen betalar via autogiro, därefter följer e-faktura. Det mest kostsamma är Plusgiro. Det är

därför tillfredsställande att antalet autogiro ökar och att Plusgiro minskat med 9 procent under kongressperioden.

Vi har från tid till annan diskuterat om vi kan ta ut en särskild administrationsavgift för Plusgiro men detta har tidigare inte bedömts möjligt eller ens önskvärt. Det kan ju uppfattas som en bestraffning av medlemmar som trots allt betalar sin avgift varje månad.

Det är dock nödvändigt att ha fortsatt fokus på detta och att förespråka autogiro när vi värvar nya medlemmar.

Förbundet bör även fortsätta att försöka övertyga de som redan idag har Plusgiro att gå över till Autogiro.

Slutsatser

Ekonomikommittén kan konstatera
att förbundets ekonomi är god,
att förbundets finansiella verksamhet lämnar ett tillfredsställande resultat,
att förbundets fastighetsförvaltning är tillfredsställande,
att de ekonomiska målen fungerar bra samt
att avgiftsklasserna bör ses över.

Förslag till beslut

Kongressen föreslås besluta

- att** förbundsstyrelsen fortlöpande utvärderar kostnaderna för verksamheten,
- att** det nuvarande skyddet i medlemsförsäkringarna bibehålls,
- att** förbundsstyrelsen fortlöpande utvärderar och föreslår förändringar i försäkringsskyddet om behov finnes,
- att** förbundet aktivt verkar för ett avskaffande av den differentierade arbetslöshetsavgiften,
- att** förbundsstyrelsen verkar för en intensifierad medlemsvärning,
- att** förbundsstyrelsen utreder om begreppet delvis avgiftsbefrielse bör utvidgas,
- att** förbundsstyrelsen utreder den nuvarande klassindelningen samt förelägger förbundsstyrelsen hösten 2014 ev förslag till förändringar i avgiftssystemet,
- att** kongressen ger förbundsstyrelsen hösten 2014 mandat att fatta ev beslut om förändringar i avgiftssystemet,
- att** förbundets verksamhetskostnader exkl skatt ska täckas av verksamhetsintäkterna, samt
- att** förbundets finansiella intäkter ska täcka skatt och i övrigt gå till kapitaluppbyggnad.

Placeringsreglemente för Livsmedelsarbetareförbundet

Inledning

Syftet med placeringsreglementet är att ange regler för hur Livs tillgångar ska förvaltas och placeras. Vidare regleras ansvaret för hur beslut inom placeringsprocessen fördelas, hur risker ska begränsas och kontrolleras samt hur resultatuppföljning ska ske. Reglementet avser Livs i Sverige och dess helägda dotterföretag Livsmedelsarbetarnas Fastighetsaktiebolag (nedan gemensamt kallat Livs).

Syftet med kapitalförvaltningen

Syftet med Livs kapitalförvaltning är att säkra förbundets verksamhet, medlemmarnas försäkringsskydd samt arbetsgivaransvaret för de anställda i händelse av minskade medlemsintäkter. Syftet är också att ha en hög beredskap i händelse av konflikt på arbetsmarknaden med anledning av avtalsförhandlingar eller andra kollektiva åtaganden.

Kapitalförvaltningens målsättning

Målsättningen för kapitalförvaltningen är att under iakttagande av denna policy, externa tillämpliga regelverk och sunt affärsomdöme, effektivt förvalta Livs kapitaltillgångar och optimera avkastningen. Kapitalet ska ha som målsättning att över tid ge en god real avkastning.

Med avkastning menas direktavkastning samt den värdetillväxt som har sin grund i marknadsnotering. Avkastningsmålet för respektive tillgångsslag är att överträffa aktuellt jämförelseindex varje enskilt år. Livs skall ses som en långsiktig investerare. Avkastningen kan under vissa perioder understiga målet. Detta förväntas dock balanseras av perioder med överavkastning.

Kapitalförvaltningens uppgift är att hantera Livs kassaflöde och förvalta förmögenheten på ett sådant sätt att högsta möjliga avkastning kan nås inom de ramar som anges i detta reglemente.

Grundläggande regler för kapitalförvaltningen

Livs tillgångar skall till minst 2/3 finnas i obligationer, fonder, räntebärande placeringar samt egna fastigheter. All förvaltning ska ske via värdepappersfonder, strukturerade produkter eller sk diskretionära förvaltningsuppdrag. Livs skall normalt inte bedriva någon kapitalförvaltning genom att handla med aktier i egen regi. Enskilda innehav i placeringsbara värdepapper får inte överstiga 10 procent av den totala tillgångsmassan avseende exponering mot enskilda bolag.

Etiska restriktioner – etikpolicy

Livs övergripande mål är ett demokratiskt samhällssystem; allas rätt till arbete; rättvisa och goda löne- och anställningsvillkor; trygghet i anställningen med bra arbetsvillkor, bra arbetsinnehåll och en bra arbetsmiljö.

Utifrån Livs övergripande mål anger denna etikpolicy riktlinjer för hur Livs tillgångar ska förvaltas i balans med målet om en god avkastning. Etikpolicyn omfattas av normgrund, granskning och analys samt rutiner för tillämpning och uppföljning.

Normgrund

Livs etikpolicy utgår från en etablerad normgrund, fastställda kriterier och en process som utvecklas för att vara en integrerad del i investeringsprocessen. Normgrunden är internationella normer för miljö, mänskliga rättigheter, arbete och anti-korruption vilka finns formulerade i konventioner och överenskommelser inom FN. Särskild vikt läggs vid att företag efterlever ILO:s kärnkonventioner och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

ILO:s kärnkonventioner berör fackliga rättigheter, skydd mot tvångsarbete, avskaffande av barnarbete och skydd mot diskriminering medan OECD:s riktlinjer berör miljöskydd, informationsförmedling, konkurrens, anställning, konsumentintressen, bekämpning av mutor, beskattning och vetenskap och teknologi.

ILOs trepartsdeklaration för multinationella företag i enlighet med dess medbestämmande delar i enlighet med paragrafer 55–57.

Grundregeln är att placering inte sker hos förvaltare eller fond som förknippas med eller investerar i företag som bryter mot svensk lag eller mot internationella avtal och konventioner som Sverige undertecknat.

Placeringar får endast göras i företag som på ett godtagbart sätt följer kraven i de internationella konventioner som Sverige har undertecknat.

Livs tillåts inte placera i verksamhet som bryter mot vissa vapenkonventioner innebärande landminor och klusterbomber. Detta regleras i FN-konventionen som Sverige har ratificerat.

Utöver detta ska Livs inte placera i företag som har sin huvudverksamhet inom produktion eller distribution av pornografi eller sysslar med oetisk marknadsföring eller bristande produktsäkerhet.

Miljökonventionerna är primärt riktade mot regeringar vilket innebär att uttolkning och kontroll på företagsnivå är begränsande varför det handlar om en allmän efterlevnad av syftet med konventionerna.

Livs får inte investera i hedgefonder som bygger sin verksamhet på sk blankning.

Allmänt gäller att Livs inte får investera i fonder eller hos förvaltare som är registrerade off-shore.

Utvärdering, analys och uppföljning

För att säkerställa att etikpolicyn följs måste Livs ha största möjliga kontroll på placeringarna och en beredskap för att kunna ta ställning och agera. Därför ska placeringskommittén minst varje halvår gå igenom samtliga placeringar. Denna granskning ska ett välgrundat beslutsunderlag för vidare åtgärd.

Vid denna bedömning ska både förvaltare, produkt (fond m m) och de finansiella instrument som det investeras i kontrolleras.

Om misstanke om oetisk verksamhet hos förvaltare eller det värdepapper förvaltare placerar i ska sakförhållandena utan dröjsmål utredas. Om misstanken bekräftas ska förvaltaren påvisa att sakförhållandet avhjälpas om inte ska förvaltningsuppdraget eller investeringen snarast avvecklas.

Vid urval av förvaltare ska alltid de etiska aspekterna utvärderas och utgöra ett nödvändigt kriterium för placering. Om en förvaltare i sin placeringsinriktning genererar mervärde för Livs och Livs värderingar skall detta beaktas vid urval och förvaltarutvärdering.

Placeringsalternativ och regler

Livs finansiella tillgångar placeras i något av följande alternativ:

- Likvida medel (korta räntor)
- Räntefonder
- Aktiefonder
- Alternativa placeringar
- Fastigheter
- Livs ska placera sina tillgångar i etiskt godkända fonder, produkter m m avseende aktier, företagsobligationer och andra specifika företagsrelaterade finansiella instrument.

Placeringsregler likviditetsportfölj

Likvida medel omfattar olika inlåningsalternativ i banker samt penningmarknadsinstrument. Livs kassaöverskott skall placeras med mycket låg risk och finnas tillgängligt för den dagliga verksamheten.

Likviditetsöverskott får placeras i följande tillgångsslag:

- Konto i svensk bank inklusive deposits och fasträntekonto,
- Räntebärande värdepapper,
- Svenska penningmarknads- och korta räntefonder,
- Maximal genomsnittlig räntebindningstid för likviditetsportföljen är 0,5 år.

Placeringsregler lång portfölj

För att effektivt förvalta Livs kapitaltillgångar och optimera avkastningen tillåts det långsiktiga kapitalet att placeras med högre risk. Den långa portföljens medel får placeras i följande tillgångsslag:

- Svenska räntebärande värdepapper, svenska räntefonder och likvida medel,
- Utländska räntebärande värdepapper (endast via värdepappersfonder),
- Svenska aktier och aktierelaterade instrument,

- Utländska aktier (endast via värdepappersfonder),
- Alternativa investeringar såsom exempelvis hedgefonder och aktie-indexobligationer.

Placering i fonder sker i första hand av Nordea eller Swedbank/Robur eller annan svensk bank förvaltade aktie- eller räntefonder samt strukturerade produkter.

Om placering i så kallade Hedgefonder sker måste dessa vara etiskt screenade.

Limiters för tillgångsslagen

Procentalen i följande tabell anger lägsta och högsta andel, som respektive tillgångsslag vid varje tidpunkt ska få utgöra av den långa portföljens totala marknadsvärde. I tabellen framgår även den beslutade långsiktiga strategiska fördelningen mellan tillgångsslagen i form av ”normal position”.

Tillgångsslag	Min (%)	Normal (%)	Max (%)
Räntebärande	25	60	70
Aktier	15	30	50
Alternativa investeringar	0	10	30

Placeringsregler Fastigheter

För direktinvesteringar i fastigheter eller fast egendom krävs bemyndigande i Livs styrelse samt hörande av Livs förbundsmöte. Detta skall också omfatta fastighet eller fast egendom som är bolagiserad. Försäljning av Livs fastigheter beslutas av Livs förbundsstyrelse.

Placeringsregler ideella placeringar

Förbundsstyrelsen kan besluta om placeringar som inte är ekonomiska utan syftet med placering är av ideell karaktär för att uppnå t.ex. medlemsnytta eller social avkastning.

Investeringsprocessen

Tabellen visar hur investeringsprocessen och de olika beslutsnivåerna.

Strategi	Bestämmande av avkastning, risk och normalportfölj	Styrelsen
Taktik	Taktisk allokering, dvs. avvikelser från normalportfölj	Placeringsutskott
Urval av fond, produkt m m	Urval, upphandling av förvaltare och produkt	Placeringsutskott

Strategisk allokering – Strategisk normalportfölj

För att uppfylla förvaltningens uppgift som är att optimera avkastningen utifrån en given risk och säkerställa betalningsflöden fastslås en modellportfölj varje år. Syftet med normalportföljen är att:

- maximera förväntad avkastning utifrån ett givet risktagande,
- tjäna som jämförelse för förvaltningen
samt
- utgöra utgångspunkt för den taktiska allokeringen.

Normalportföljen ska visa tillåtna tillgångsslag och visa fördelning tillgångsslagen emellan. Vidare ska portföljen visa inom vilka gränser som de olika tillgångsslagen tillåts avvika.

I normalportföljen ska samtliga placeringsbara tillgångar ingå (exklusive fastigheter). Normalportföljen ska ta hänsyn till tillgångsklassernas förväntade avkastning, risk och samvariation. Livs tillgångar ska vara placerade i tillgångsslag i enlighet med normalportföljen med möjlighet till avvikelse inom intervall uttryckta i procent av den totala portföljens marknadsvärde.

Placeringsutskottet utformar en normalportfölj baserad på olika tillgångsslag som får representera en riklig spridning av tillgångarna med hänsyn till avkastningskrav, risker och krav på likvid beredskap samt placeringstid.

Förbundsstyrelsen fastställer årligen en normalportfölj.

Taktisk allokering

Utifrån normalportföljen ges en möjlighet att inom vissa intervall skapa aktiva positioner. Målet med den taktiska allokeringen är att skapa meravkastning från normalportföljen inom de riskmandat som delegerats från styrelsen.

Riskhantering

Det av styrelsen beslutade normalportföljen utgör för Livs en riskneutral position. Om aktiva avvikelser görs tar Livs medvetet en ökad risk alternativt aktivt minskar risk. För att mäta risken används i huvudsak standardavvikelse. Standaravvikelse är ett statistiskt mått över hur mycket en förväntad avkastning fluktuerar över tid.

Det finns dock ett flertal andra risker Livs har att beakta valutarisk, likviditetsrisk, förvaltarrisk och kreditrisk.

Valutarisk

Med valutakursrisk avses att värdet på en placering kan förändras beroende på rörelser avseende förändringar i växelkurser. Livs ska möjligaste mån valutasäkra sina placeringar i räntebärande produkter och fonder. Valutasäkringen ska göras mot SEK.

Likviditetsrisk

Med likviditetsrisk avses risken att en tillgång inte kan avyttras eller avyttras till ett avsevärt reducerat pris eller att transaktionen medför stora kostnader. Likviditetsrisken påverkas av produktens art, förekomsten av marknadsplats och volym. Likviditetsrisken ska alltid bedömas löpande och beaktas vid upphandling av finansiell produkt eller investering i finansiellt instrument.

Förvaltarrisk

Då Livs nästan uteslutande investerar i finansiella produkter typ fonder, strukturerade instrument m m ska alltid förvaltarrisk beaktas.

Förvaltarrisk kan belysas ur en operationell synvinkel innebärande att förvaltningsbolaget ska ha en tillräckligt stor organisation och inte

vara helt beroende av ett fåtal individer. Förvaltningsbolaget ska inte heller vara beroende av Livs eller ett fåtal investerares investerade kapital.

Livs ska också söka sprida mandaten mellan ett flertal förvaltare och på så sett ytterligare sprida total risk. Livs mandat får inte överstiga 10 procent av förvaltarens totala kapital under förvaltning. Vid anlitande av ny förvaltning ska alltid en noggrann undersökning göras av tidigare performance och hur förvaltningsorganisation fungerar. Vidare ska det säkerställas hur förvaltaren värdepappersadministration sköts samt hur finansiell rapportering fungerar. Förvaltaren ska alltid stå under berörd myndighets tillsyn.

Livs ska söka sprida förvaltningsmandaten på minst två förvaltare per tillgångsklass (med undantag för de direktägda fastigheterna). Enskild förvaltares mandat inom respektive tillgångsklass ska inte överstiga 50 procent av marknadsvärdet inom respektive tillgångsklass. Med tillgångsklass menas aktier, räntor och alternativa investeringar.

Upphandling av förvaltare för ett mandat skall ske i konkurrens med offerter från minst två olika förvaltare.

Kreditrisk

Med kreditrisk avses risken att en emittent (låntagare) ej kan fullfölja sina åtaganden. Huvuddelen av Livs räntebärande portfölj ska vara investerad i emittenter med god kreditvärdighet.

Emittentkategori	Max andel av kategori (%)	Max andel per emittent (%)
BBB-/Baa3 och högre (investment grade)	100	10*
BB+/Ba1 och lägre (high yield)	25	10

*Statspapper, bank och bostadshypotekspapper undantagna. För svenska staten, statens helägda bolag och av staten garanterade värdepapper finns ingen max begränsning. För obligationer utgivna av de svenska storbankerna och de svenska bostadshypoteken är max andel per emittent 25 procent av den totala ränteportföljen.

Investering i ej ratade värdepapper är tillåtna, om emittentens ägarförhållande eller andra förhållanden innebär en motsvarande risk som avses ovan.

Riskkontroll

Kontroll och riskuppföljning ska ske med sådan frekvens att överträdelser av limiter kan upptäckas månadsvis. Riskanalys ska ske minst två gånger per år i samband med årsskifte och tertialbokslut per augusti månad.

Livs revisorer utgör också en tillgång vad avser riskkontroll.

Rapportering

Syftet med rapportering att löpande informera styrelsen om händelseutvecklingen men också att skapa beslutsunderlag till styrelsen för de strategiska besluten.

Rapportering till placeringsutskottet ska ske månadsvis och till styrelsen minst en gång per kvartal.

Portföljrapportering

Efter varje månads utgång ska externa förvaltare snarast möjligt rapportera till Livs om portföljens

- marknads- och anskaffningsvärden,
- avkastning under månaden, under året samt från portföljens start,
- procentuella fördelningen på olika tillgångsslag (om så förekommer),
- innehav av värdepapper/fonder,
- förändringar i innehavet av värdepapper/fonder under månaden,
- eventuella avvikelser från placeringsreglerna i denna placeringsstrategi, avvikelserns orsak samt vidtagen åtgärd/förslag till åtgärd.

Organisation och ansvarsfördelning

Styrelsen ansvarar för kapitalförvaltningen. Placeringsutskott ska bestå av ordförande och ekonomichef. Ekonomichefen ansvarar för att ändamålsenliga rapporter över kapitalförvaltningen och placeringsinriktningen regelbundet upprättas och tillställs styrelsen.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsens ansvar att:

- fastställa placeringsreglementet,
- fortlöpande bedöma att uppställda etiska krav efterlevs,
- upphandling sker i konkurrens och förvaltarna ska årligen utvärderas,
- årligen bestämma normalportfölj, risk och avkastning.

Placeringsutskottets ansvar

Placeringsutskottet ansvarar för den löpande förvaltningen av kapitaltillgångarna.

Det är placeringsutskottets ansvar att:

- säkerställa att detta placeringsreglemente åtföljs,
- fatta beslut om kapitalplaceringar i enlighet med denna placeringspolicy och de bestämmelser styrelsen har uppställt för verksamheten,
- aktivt allokera Livs tillgångar inom de av styrelsen uppsatta ramarna,
- fortlöpande bedöma att uppställda etiska krav efterlevs,
- ta beslut om vilka förvaltare och vilka produkter Livs ska upphandla samt att välja, upphandla och utvärdera förvaltare och produkt,
- bedöma behovet av att uppdatera placeringspolicyn,
- rapportering ska ske kvartalsvis till Livs styrelse,
- rapporteringen ska visa Livs allokering i jämförelse mot normalportfölj,
- ta beslut om aktiv allokering.

Ekonomichefens ansvar

Det är ekonomichefens ansvar att:

- tillse att likvida medel hålls tillgängliga för de utbetalningar som Livs ska göra,
- rapporteringen sker regelbundet till placeringsutskottet och Livs styrelse,
- ekonomisk planering inför eventuell arbetsmarknadskonflikt.

Uppdatering av placeringsreglementet

Placeringsreglementet och placeringsinriktningen ska årligen fastställas av Livs styrelse.

Livs

LIVSMEDELS ● ARBETAREFÖRBUNDET